

HAMU

Beretning*

Dansk Jernbaneforbund

2020-2024

Arbejds miljø

*Uddrag

HAMU

Arbejdsmiljø

“Dansk Jernbaneforbunds medlemmer skal have et attraktivt, sikkert og sundt arbejdsmiljø gennem hele deres arbejdsliv”

Sådan er Dansk Jernbaneforbunds vision for arbejdsmiljøet, skrevet i arbejdsmiljøstrategien for 2020 til 2024. Lever arbejdsmiljøet så op til visionen? Nej, desværre er der lang vej i mange virksomheder, før Dansk Jernbaneforbund kan opfylde visionen for arbejdsmiljøet og for vores medlemmer.

Arbejdsmiljøarbejdet

Det er ude på arbejdspladserne langt det største arbejde med arbejdsmiljøarbejdet finder sted. Dansk Jernbaneforbunds tillidsvalgte, både arbejdsmiljørepræsentanter og tillidsrepræsentanter, udfører et stort arbejde ude på arbejdspladserne for et godt og sundt arbejdsmiljø. Arbejdsmiljøet er på arbejdspladserne og arbejdet med arbejdsmiljøet finder sted der.

Der er fra Dansk Jernbaneforbund fokus på arbejdsmiljøet i virksomhederne, hvor forbundet gerne bidrager med assistance, råd og vejledning til arbejdsmiljørepræsentanterne.

Desværre er der også i denne kongresperiode tydelige tegn på, at nogle virksomheder ikke sætter arbejdet omkring arbejdsmiljø i højsædet. Tendensen er desværre at der bliver færre arbejdsmiljørepræsentanter, der får mindre tid til arbejdet, oplever mindre inddragelse af arbejdsmiljørepræsentanterne og minimal kompetenceudvikling.

Spørgeskemaundersøgelser om vold og trusler

Dansk Jernbaneforbunds spørgeskemaundersøgelse (januar 2023) om omfanget af verbale og fysiske overfald og trusler om vold, blandt frontpersonalet i togene, tegnede et uhyggeligt billede af et arbejdsmiljø, hvor vold er en del af hverdagen for alt for mange medlemmer.

17,4% var blevet overfaldet fysisk én eller flere gange indenfor 3 måneder.

77,1% havde været udsat for ét eller flere verbale overfald indenfor 3 måneder.

Undersøgelsen viste også et stort mørketal blandt frontpersonalet.

34,7% af alle fysiske overfald blev ikke indberettet efterfølgende.

74,1% af alle verbale overfald blev ikke indberettet efterfølgende.

En senere undersøgelse (september 2023) blandt stationspersonalet og lokomotivførere (S-tog, fjern/regional – og GoCollective) viste, at der også i disse personalegrupper var tilfælde af vold og trusler, dog var dog en del færre tilfælde her end blandt frontpersonalet.

Denne undersøgelse viste også mørketal.

0-57% af alle fysiske overfald blev ikke indberettet efterfølgende

70-89% af alle verbale overfald blev ikke indberettet efterfølgende

Der er i 2023 kun blevet registreret 15 konkrete skadeanmeldelser om vold og trusler til Dansk Jernbaneforbunds arbejdsskade-sagsbehandler.

Undersøgelserne er vigtige og er blevet brugt for at understøtte Dansk Jernbaneforbunds arbejde for bedre arbejdsmiljøforhold for medlemmerne, ingen bør gå på arbejde og blive truet eller overfaldet.

Arbejdsmiljø i overenskomster og lovgivning

Bekendtgørelse og vejledningen om det psykiske arbejdsmiljø

I 2020 kom den første selvstændige bekendtgørelse om psykisk arbejdsmiljø. Bekendtgørelsen ekspliciterer for første gang pligter og definitioner ift. Psykisk arbejdsmiljø, og så klarlægger den, at der skal arbejdes forebyggende med psykisk arbejdsmiljø. Arbejdsmiljøloven er ændret således, at det fysiske og psykiske arbejdsmiljø vægtes lige højt.

Fra november 2020 til maj 2023 udsendte Arbejdstilsynet 5 vejledninger om psykisk arbejdsmiljø, Vold, Krænkende handlinger, herunder mobning og seksuel chikane, Stor arbejdsmængde og tidspres, Uklare krav og modstridende krav i arbejdet og Høje følelsesmæssige krav i arbejdet med mennesker.

Overenskomster og natarbejde

Ved overenskomstforhandlinger i 2023 og 2024 blev der forhandlet protokollater om natarbejde ind i overenskomsterne på det private, kommunale og statslige – område. Det skete efter anbefalinger på baggrund af forskningsresultater fra Det Nationale Forskningscenter for arbejdsmiljø (NFA). NFA's anbefalinger er:

- Højst tre nattevagter i træk
- Højst 9 timer ad gangen
- Mindst 11 timer mellem to vagter
- Gravide normalt arbejder maksimalt 1 nattevagt om ugen

Dansk Jernbaneforbund støtter forskning og forskningsresultater i arbejdsmiljø. Dansk Jernbaneforbund har tilkendegivet sin interesse i at fungere som interesse-/følgegruppe på et forskningsprojekt om effekt og brug af kropskameraer, der skal søges midler til. Projektet på Københavns Universitet har til formål at undersøge effekten og brugen af kropskameraer til at forebygge aggression og vold mod frontpersonale. Tilkendegivelser af denne art, gør det muligt at søge midler til forskning hos arbejdsmiljø-forskningsfonden og andre fonde.

Registrering af arbejdstid

I januar 2024 vedtog et flertal i Folketinget et lovforslag, om ændring af arbejdstidsloven der bl.a. betyder, at arbejdsgivere skal registrere medarbejdernes arbejdstid. Formålet er ifølge EU-Domstolen, at sikre, at regler om maksimal ugentlig arbejdstid og hviletid overholdes, så medarbejdere ikke overbelastes af for meget overarbejde.

ESG-direktiv

I januar 2024 blev et EU-krav om "Corporate Sustainability Reporting Directive", kaldet ESG-direktivet, gældende. Direktivet forpligter virksomheder til at offentliggøre regnskaber for blandt andet arbejdsmiljø. ESG betyder:

E = Klima/miljø, herunder klimaændringer, forurening, vand og havressourcer, biodiversitet samt ressourceanvendelse og cirkulær økonomi.

S = Sociale forhold, herunder virksomhedens påvirkning af egen arbejdsstyrke, arbejdstagere i værdikæden, berørte samfund samt forbrugere og slutforbrugere.

G = Selskabsledelse, herunder virksomhedens adfærd.

Disse virksomheder skal levere ESG-regnskab:

- januar 2024: Børsnoterede virksomheder med over 500 ansatte.
- januar 2025: Børsnoterede og ikke-børsnoterede virksomheder med over 250 ansatte.
- januar 2026: Små børsnoterede virksomheder med mindre end 250 ansatte.

Blandt jernbanevirksomheder har DSB og Metro Service udsendt årsrapporter for 2023 i ESG-format.

Dansk Jernbaneforbund mener, at det er vigtigt at oplysninger om arbejdsmiljø og trivsel kan aflæses i virksomhedernes årsrapporter.

HAMU – Hovedbestyrelsens Arbejdsmiljøudvalg

Hovedbestyrelsens Arbejdsmiljøudvalg er fast forankret i forbundets organisation. HAMU er i kongresperioden således blevet mere synligt for medlemmerne og arbejdsmiljørepræsentanterne, bl.a. ved en opdatering af Dansk Jernbaneforbunds hjemmeside om arbejdsmiljø, et ny designet logo der skaber genkendelse, udsendelse af nyhedsbrevet HAMU UPDATE der sendes til alle arbejdsmiljørepræsentanter og områdegruppe formænd og en plakat "Køreplan – Arbejdsulykken" der beskriver de vigtige fokuspunkter når arbejdsulykken sker.

Medlemmerne af Hovedbestyrelsens Arbejdsmiljøudvalg bliver udpeget af hovedbestyrelsen. Der har været en del udskiftninger af HAMU-medlemmer i kongresperioden, men der er stor interesse for at blive medlem af HAMU og ved afslutningen af kongresperioden har HAMU følgende sammensætning:

- Kirsten Andersen, Dansk Jernbaneforbund og formand for HAMU
- Dan Kirchhoff, DSB SPO
- Mikkel Channo Jessen, DSB TPO
- Hans Schøn Merstrand, DSB LPO
- Carsten Larsen, DSB LPO
- Allan Fjeldsøe DB Cargo LPO
- Kasper Mejner Olsen, Lokaltog LPO
- Jan Bent Andersen, DB Cargo SPO
- Lars Peter Kristiansen, NJ LPO

HAMU

- Kenn Laursen, DSB TPO
- Frank Johansson, Dansk Jernbaneforbund, tilforordnet HAMU

Faglig sekretær Frank Johansson blev i marts 2022 ansat som faglig sekretær med arbejdsmiljø som ansvarsområde og erstattede således Per H. Christensen som tilforordnet til HAMU.

HAMU har i den sidste halvdel af kongresperiode afholdt 12 møder, svarende til 6 møder årligt som HAMU finder er en passende mødefrekvens, hvor forskellige arbejdsmiljøproblematikker er blevet drøftet. Mødeaktiviteten har været stabil og fremmøde fra HAMU-medlemmerne har også været stabilt, der har således ikke været aflysninger af HAMU møder i den sidste halvdel af kongresperioden.

Der har været inviteret eksterne gæster til deltagelse i HAMU-møderne. Daværende næstformand i FH Morten Skov Christiansen var inviteret i august 2022 for at tale om arbejdsmiljø, arbejdsmiljø aftaler og om arbejdsmiljørepræsentanter og organisering.

Senior forsker Ann Dyreborg Larsen i NFA, var inviteret i april 2023 til at fremlægge sin forskning om natarbejde der ligger til grundlag for indarbejdelse af protokollaterne om natarbejde i overenskomsterne.

Arbejdsmiljørepræsentanterne

Arbejdet med arbejdsmiljøet sker på arbejdspladserne rundt om i de forskellige jernbanevirksomheder, hvor Dansk Jernbaneforbund organiserer medlemmerne. Her gør de tillidsvalgte, både arbejdsmiljørepræsentanterne og tillidsrepræsentanterne et stort arbejde for arbejdsmiljøet.

Ultimo 2. kvartal 2024 havde Dansk Jernbaneforbund registreret 74 arbejdsmiljørepræsentanter hvilket er det laveste antal arbejdsmiljørepræsentanter siden ultimo 2016 hvor der var registreret 110 arbejdsmiljørepræsentanter.

Denne nedgang i antallet af arbejdsmiljørepræsentanter er der forskellige årsager til. Det kan være organisationsændringer i virksomhederne, eller det kan være at arbejdsområderne er dækket af arbejdsmiljørepræsentanter, der ikke er medlemmer af Dansk Jernbaneforbund, men det er desværre også på grund af besparelser nogle steder i virksomhederne. Den største nedgang i antallet af arbejdsmiljørepræsentanter er sket i DSB.

Der blev registreret og udsendt velkomstbrev til 29 nye arbejdsmiljørepræsentanter i den sidste halvdel af Kongresperioden.

Der har i den sidste halvdel af kongresperioden været foretaget et omfattende arbejde med ajourføring i Dansk Jernbaneforbunds database vedrørende korrekt registrering af arbejdsmiljørepræsentanterne herunder korrekte mailadresser.

Dansk Jernbaneforbund

Forbundshovedkasserer Kirsten Andersen og faglig sekretær Frank Johansson er Dansk Jernbaneforbunds arbejdsmiljøteam. Det er her arbejdet med arbejdsmiljø i forbundsregi foregår. Det sker blandt andet ved kontakt til arbejdsmiljørepræsentanter, kontakt til virksomheder, deltagelse i forskellige arbejdsmiljøfora og arbejde i bl.a. BrancheFællesskab for Arbejdsmiljø, BFA Transport (tidligere BAU), BFA Transport – Jernbaneudvalget, FH's ArbejdsMiljøPolitiske Udvalg, AMPU og CO Industris arbejdsmiljø udvalg.

Uddannelse

Dansk Jernbaneforbund har i kongresperioden deltaget på tillidsrepræsentanternes grundkursus med en introduktion til arbejdsmiljø.

Ligeledes har forbundet deltaget på tilvalgskurset "Arbejdsmiljø" og også her introduceret kursisterne til arbejdsmiljø og forbindelsen til Dansk Jernbaneforbund.

I 2023 afholdt Dansk Jernbaneforbund en temadag for arbejdsmiljørepræsentanter områdegruppeformænd for at styrke samarbejdet. Programmet for dagen var besat med gode indlægsholdere hvor den røde tråd i indlæggende var vold og trusler mod medlemmerne, før, under og efter hændelser.

FH ArbejdsMiljøPolitiskeUdvalg – AMPU

Brancheorganisationen Luftfart og Jernbane er repræsenteret i AMPU ved forbundshovedkasserer Kirsten Andersen og faglig sekretær Frank Johansson.

AMPU beskæftiger sig med alle arbejdsmiljøpolitiske emner og afholder 6 møder om året. Brancheorganisationen deltager ad hoc i arbejdsgrupper.

BrancheFællesskaberne for Arbejdsmiljø Transport og Engros

BFA Transport er et af udvalgene i BFA Transport, Service, Turisme og Jord til Bord.

Dansk Jernbaneforbund er repræsenteret i BFA Transport ved forbundshovedkasserer Kirsten Andersen og faglig sekretær Frank Johansson er suppleant for Kirsten Andersen.

Jernbanesektoren er en del af BFA Transport og forbundet er her repræsenteret af faglig sekretær Frank Johansson.

Jernbanesektoren har i kongresperioden arrangeret jernbanekonferencer i 2020, 2022, 2023, og 2024. Konferencernes målgruppe er arbejdsmiljøorganisationen. Der er stor søgning til disse konferencer, med et stadigt stigende antal deltagere år for år, især fra medlemmer af Dansk Jernbaneforbund.

BFA Transport har i kongresperioden revideret vejledninger og pjecer på jernbaneområdet. Jernbanesektoren i BFA-transport vil i stigende grad udarbejde vejledninger og pjecer i samarbejde

med den øvrige transportbranche, da indholdet i disse i vid udstrækning er universelle. Endvidere vil pjecer i takt med at de revideres, ikke længere udgives som hard copy, men være tilgængelige via BFA's hjemmeside.

I fremtiden vil visse vejledninger og pjecer blive fremstillet som små film, animationer eller som podcast format, så de kan anvendes på IT-platforme som smartphones og tablets.

Covid-19

Den første halvdel af kongresperioden blev i høj grad præget af den verdensomspændende luftvejsinfektionssygdom Covid-19. Danmark blev lukket ned d. 11. marts 2020 og blev genåbnet d. 21. maj 2021.

Transportministeriet ophævede de sidste restriktioner med bl.a. krav om mundbind, pladsbilletter, Coronapas m.v. d. 1. februar 2022. Samme dato blev restriktioner fjernet og Covid-19 ændredes til ikke længere at være en samfunds kritisk sygdom.

Nedslag i en tidslinje for Covid-19 publiceret via Statens serums institut, viser de mange tiltag, restriktioner forbud og påbud i forbindelse med Covid-19, alt imens jernbanetrafikken blev opretholdt med næsten normal drift. Det påvirkede naturligvis medlemmerne af Dansk Jernbaneforbund meget som skulle arbejde under disse forhold.

Dansk Jernbaneforbunds tillidsvalgte, både arbejdsmiljørepræsentanter og tillidsrepræsentanter har været involveret i mange beslutninger i forløbet, som var vanskelige at navigere i.

Dansk Jernbaneforbunds Arbejdsskadesagsbehandler Mikael Kristensen har behandlet en antal sager for medlemmer der mente være smittet med Covid-19 i forbindelse med deres arbejde og deraf pådraget sig senfølger af Covid-19.

I alt var 50.236 personer i perioden fra marts 2020 til d. 9. april 2022 indlagt på Danske hospitaler med Covid-19 og 2.759 personer døde efter at have være smittet med Covid-19.

Arbejdsmiljøstrategien 2020-2024

HAMU har videresendt arbejdsmiljøstrategien for godkendelsen i Hovedbestyrelsen.